

Желепа Світлана Петрівна, здобувач кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ **Андросюк В. Г.**

УРЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ (ПРИМИРЕННЯ)

У всьому світі медіація є однією з найпопулярніших форм урегулювання конфліктів. Медіація (від лат. Mediation – посередництво) – це приватне та конфіденційне використання посередників для виходу з конфліктної ситуації. Вона дає можливість уникнути втрати часу в судових розглядах та додаткових і непередбачуваних матеріальних витрат.

Медіація – це процес, в якому нейтральна третя сторона, медіатор, допомагає вирішити конфлікт, сприяючи виробленню добровільної угоди між конфліктуючими сторонами. Медіатор полегшує процес спілкування між сторонами, допомагає глибше зрозуміти їхні позиції та інтереси, шукає ефективні шляхи вирішення проблеми, надаючи можливість сторонам дійти власної згоди.

У стародавні часи правосуддя було швидким, непередбачуваним і суб'єктивним. Людям, які потребували ділового вирішення справ, не подобалося ризикувати при ухваленні рішень, тому ними створювалися свої власні системи, такі як торгові палати. Це дозволяло підприємцям тих часів залагоджувати конфліктні ситуації без убивств і непередбачуваних рішень суддів і присяжних. Так з'явився прообраз сучасних арбітражних судів.

Його перевага полягала в тому, що результат був більш передбачений і рішення було остаточним. Недоліком була абсолютна перемога або абсолютна поразка через те, що обидві сторони зобов'язані були підкоритися результату, незалежно від того, згодні вони з ним чи ні. Найчастіше арбітражне рішення завершувало не лише конфлікт, а й відносини між його сторонами.

Чимало змінилося з тих часів. Деякі речі стали набагато кращими, більш швидкими та дешевшими. На превеликий жаль, це не стосується вітчизняного судочинства. Розгляд справи в судах став набагато довшим і дорожчим. Тому в багатьох розвинених країнах відродився стародавній метод медіації.

У багатьох випадках, якщо люди можуть вирішити проблему шляхом обговорення і переговорів, вони досягнуть швидшого і кращого результату, ніж при протистоянні або судовому розгляді. Проте здебільшого їм цього не вдається зробити без допомоги когось третього. Сильні емоції, ворожість, тактика протистояння та нерівність соціального положення можуть стати перепонами на шляху до конструктивних переговорів.

Україна, взявши курс на євроінтеграцію та підписавши договір з ЄС, у 2016 році у першому читанні прийняла законопроект «Про медіацію», який визначає правові основи надання послуг медіації на професійних засадах та має на меті запровадження інституту медіації в суспільстві, поширення практики мирного вирішення спорів позасудовими методами та забезпечення збалансованих взаємовідносин між інститутом медіації та судовою системою [1].

Але, на жаль, більшість спорів, які розглядатимуть медіатори стосуються кримінальних та адміністративних справ. Щодо можливості функціонування інституту медіації у цивільному процесі приділено найменшої уваги, оскільки вважається, що у цивільних спорах функціонування інституту медіації непотрібне.

Розглянемо декілька статей Цивільного процесуального кодексу України. Ст. 130 ЦПК: Попереднє судове засідання проводиться з метою з'ясування можливості врегулювання спору до судового розгляду або забезпечення правильного та швидкого вирішення справи. Попереднє судове засідання проводиться суддею за участю сторін та інших осіб, які беруть участь у справі. Для врегулювання спору до судового розгляду суд з'ясовує: чи не відмовляється позивач від позову, чи визнає позов відповідач, чи не бажають сторони укласти *мирову угоду* або передати справу на *розгляд третейського суду*. Ухвалення у попередньому судовому засіданні судового рішення у разі відмови від позову, визнання позову, укладення мирової угоди проводиться в порядку, встановленому статтями 174 і 175 цього Кодексу. Якщо між сторонами укладено договір про передачу

спору на вирішення третейського суду, суд постановляє ухвалу про залишення заяви без розгляду [2].

Отже, інститут медіації (примирення) може лише функціонувати як можливість укладання мирової угоди, яка існувала і без інституту медіації (примирення) або як попереднє вирішення спору в третейському суді.

Список використаних джерел

1. Законопроект України «Про медіацію» від 17.12.2015 № 3665.
2. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004. - № 40-41, 42. – Ст. 492.